

Завдання на шляху реформування системи освіти

Освітня реформа, що розпочалася в країні, аби не залишитися гарними гаслами й черговою кампанією, потребує згуртування освітян, професійного завзяття. Волинський ІППО вже має чимало здобутків як основу для подальшої роботи.

Ключові слова: експериментальні навчальні заклади, навчальні програми, ЗНО, інклюзивна освіта, патріотичне виховання, обдаровані діти.

Oleshko P. S. Challenges Facing the Educational System.

The educational reform began in our country demands teachers' unity and professional enthusiasm. Volyn In-Service Teacher Training Institute has already many achievements as a basis for further work.

Key words: experimental educational institutions, curriculums, external independent testing, inclusive education, patriotic education, exceptional children.

Початок навчального року – це не лише старт чергового етапу освітнього процесу, це свято загальнодержавне, загальнонаціональне і водночас глибоко родинне й об'єднувальне.

Цей навчальний рік особливий, оскільки в Україні розпочато освітню реформу, яка, за словами міністра освіти і науки Лілії Гриневич, «на десятиріччя визначить освітній ландшафт України» [1].

Ідеологію реформи середньої освіти викладено в проєкті концепції нової української школи, яка перед сучасним учителем і школою ставить нові завдання у форматі восьми базових компонентів. Важливо, щоб вони не залишилися лозунгами чи декларацією намірів. Сьогодні вони є орієнтиром оновлення змісту науково-методичної роботи усіх ланок – від Інституту післядипломної педагогічної освіти до навчального закладу. Вони визначають модель інноваційного освітнього середовища, в якому вчитель володітиме інноваційними технологіями навчання і виховання, забезпечуючи партнерські стосунки з учнями та батьками. Це побудова навчального процесу на засадах компетентнісного підходу.

Певний досвід із цих питань Волинським ІППО та експериментальними навчальними закладами області вже напрацьовано. Так, протягом 2015/2016 н. р. 36 навчальних закладів Волині працювало в режимі експерименту. Дослідно-експериментальну роботу завершено у 14 навчальних закладах, розпочато – у трьох, і цей процес триває. На початок 2016/2017 н. р. 21 заклад області має статус експериментального навчального закладу регіонального рівня.

Багато тем, які досліджують педагогічні колективи, надзвичайно актуальні для реалізації концепції нової української школи, про що свідчать результати дослідно-експериментальної роботи.

Усвідомлюємо, що цей навчальний рік найбільше викликів ставить перед учителями початкових класів. Адже внесено зміни до навчальних програм початкової школи:

- розвантажено та осучаснено чинні навчальні програми 13 навчальних предметів;
- знято фіксовану кількість годин на вивчення кожної теми – тепер педагоги визначатимуть їх самостійно,

враховуючи рівень підготовки класу та наявність навчально-методичного забезпечення;

- знято дублювання змісту в навчальних предметах «Основи здоров'я», «Я у світі» та «Природознавство»;
- уніфіковано термінологію програм;
- внесено зміни до оцінювання навчальних досягнень учнів.

Для реалізації оновленого змісту місцевим органам управління освітою та нашому інституту необхідно скоординувати роботу всіх регіональних методичних служб і провести широкую інформаційну роботу. Чимало з цього питання інститутом уже проведено.

Але, на жаль, унаслідок певних обставин у районних та міських методичних кабінетах відбулося скорочення працівників. І в цю категорію потрапили методисти з початкового навчання, хоча в кожному районі чи місті кількість педагогів, з якими працювали ці методисти, найчисленніша. Тому потрібно посилити саме цю ланку методичної служби.

Формування демократичної держави і громадянського суспільства визначають нові завдання історичної освіти в школі. Відрадно відзначити, що в цьому році оновлено програму з історії України. Школярі будуть вивчати низку історичних постатей, які сприяли розбудові України. Виокремлено і розширено деякі теми (бій під Крутами, етапи трудової та політичної еміграції; війни радянської Росії з Українською Народною Республікою, радянська окупація України; адміністративно-територіальні зміни українських земель протягом ХХ століття, Акт відновлення Української Держави, внесок українського народу в перемогу над нацизмом, українці у військових формуваннях держав Об'єднаних Націй, депортація з Криму кримських татар та інших народів, а також масові депортації етнічних українців з Польщі в 1944–1947 роках, Українська Гельсінська група та багато іншого).

Завдання Інституту вбачаю у підготовці вчителя історії, який забезпечить викладання цих тем у новому форматі: від інформування до формування ставлення, усвідомлення важливості подій у розв'язанні сучасних суспільно-політичних проблем.

До нового навчального року

Уже понад п'ять років у нашій країні впроваджується нова для нас форма навчання учнів з особливими освітніми потребами – інклюзивна. Час вимагає якісного підходу до її реалізації, створення у ЗНЗ відповідних умов: доступність будівель і приміщень, використання адекватних форм і методів навчально-виховної роботи, психолого-педагогічний супровід, налагодження співпраці з батьками й особами, які їх замінюють.

Щодо підготовки вчителя до роботи з дітьми із особливими освітніми потребами зазначу, що у Волинському ІППО налагоджено системну роботу через курси підвищення кваліфікації, семінари, консультації тощо. Але маємо бути свідомі того, що дотримання зазначеного алгоритму вимагає співпраці органів управління освітою, громад та органів місцевого самоврядування.

Ще одне питання, де надзвичайно важлива наша співпраця та зв'язок, – це створення опорних шкіл та освітніх округів у територіальних громадах. Мене як ректора хвилює підвищення кваліфікації вчителя у новій структурі підпорядкування, діяльність методичних осередків та організація науково-методичного супроводу навчально-виховного процесу. Волинський ІППО відкритий до діалогу, обговорення перспектив побудови оновленої системи методичної служби області.

Концепція нової української школи визначає новий зміст виховної роботи. Сьогодні виховне освітнє середовище має плекати в учнів українську ідентичність, формувати здорову особистість, бути осередком становлення громадянина-патріота. При організації цієї роботи маємо уникати формалізму й заорганізованості. Нині як ніколи потрібні нові підходи і нові шляхи до виховання патріотизму.

Інститут не стоїть осторонь питань і національно-патріотичної свідомості педагогів. З цієї метою на громадських засадах працює лабораторія волинезнавства, організовано роботу волонтерського центру «Серце патріота».

За активної участі педагогів Волині проводяться різноманітні акції, благодійні концерти, здійснюється збір коштів та необхідних речей, аби зробити внесок у таку важливу для країни справу – відстояти цілісність України. Цей напрям визначаємо як пріоритетний і надалі.

Однак найважливішим напрямом діяльності нашого закладу залишатиметься підвищення кваліфікації педагогів у курсовий та міжкурсний періоди. Колектив Волинського ІППО докладає багато зусиль щодо адаптації педагогічної спільноти області до напрямів модернізації освіти, формування вчителя-професіонала. Так, протягом I семестру 2015/2016 н. р. навчання пройшли дев'ять потоків курсів, 95 груп педагогів, із них дві групи виїзних курсів у Турійську (початкові класи і математика), – 2617 освітян пройшли курси підвищення кваліфікації.

Важливим є підвищення кваліфікації за очно-дистанційною формою навчання: протягом I семестру так навчалися десять груп. Можемо стверджувати, що запропонована інститутом платформа для

дистанційного навчання задовольняє запити слухачів. Продовжуємо цю роботу, активно реагуємо на всі освітні зміни та виклики. На 2017 рік сформовано пропозиції за очною формою навчання 95 категорії слухачів, за очно-дистанційною – 23 категорії (18 сплановано на 2016-й).

Одним із головних питань для інституту залишатиметься організаційний та науково-методичний супровід проведення ЗНО. Уже стало традицією, що кампанія ЗНО у Волинській області проходить на високому організаційному рівні, відповідно до правил проведення Українського центру оцінювання якості освіти. Щодо якісних показників ЗНО і ДПА, то наша область – у числі десяти кращих. Зокрема, високий і достатній рівні отримало 56,3 % випускників (по Україні – 55,7 %) – 11 місце, в т. ч. високий рівень – 22,4 % (четверте місце), з історії України – відповідно 35,3 % та 10,2 %, місця восьме і шосте; з математики – восьме і третє.

Результати ЗНО є предметом модернізації змісту підвищення кваліфікації педагогів та науково-методичної роботи районних (міських) методичних кабінетів.

Зазначимо, що поєднання в цьому році трьох предметних ДПА і ЗНО створило принципово нову для нас практику – незалежну від суб'єктивних впливів атестацію. Сподіваємося, що це підвищить рівень мотивації до якісної навчальної роботи як учнів, так і їхніх учителів.

Кілька слів про нашу діяльність щодо науково-методичного супроводу роботи з обдарованими дітьми. Її результатом є перемоги волинських школярів на олімпіадах, турнірах. Як один із прикладів: переможцем IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад 2015/2016 н. р. став 41 учень, отримали дипломи першого ступеня – два, другого – 13, третього – 26 учнів. Найкращі знання показали школярі на олімпіадах із географії, хімії, економіки. Найбільше переможців – з луцьких гімназій № 21 (вісім), гімназії № 14 і НВК № 9 (по шість), Нововолинської спеціалізованої школи № 1 – колегіум (три учні).

Переможцями III етапу олімпіад 2015/2016 н. р. є Камінь-Каширський (1 місце), Горохівський (2-ге) та Луцький (3-тє) райони.

На Міжнародній олімпіаді з хімії, що відбулася в Тбілісі, учень Нововолинського ліцею-інтернату Богдан Козіброда виборов бронзову медаль. Таке досягнення стало можливим завдяки злагоженій праці учня та вчителя хімії Нововолинського ліцею-інтернату Світлани Василівни Літковець.

У серпні в Токіо пройшла Міжнародна учнівська олімпіада з наук про Землю, учасником якої була випускниця НВК «Нововолинська спеціалізована школа I–III ступенів № 1 – колегіум» Тетяна Торчило.

Отже, маємо чимало завдань для реалізації у цьому навчальному році. Їх виконання залежатиме передусім від освітян. Лише спільними зусиллями нам вдасться рухатися вперед і зробити нашу освіту максимально якісною.

Література

1. Нова школа. Простір освітніх можливостей : проект для обговорення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/.../08/21/2016-08-17-3-.pdf>
2. Проект Закону України «Про післядипломну освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://btf-pdatu.at.ua/Rizne/proekt_zu_pro_pdo_na_25_12_2013.pdf
3. Новий закон «Про освіту»: які зміни очікують школу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ridna.ua/2015/10/novyj-zakon-pro-osvitu-yaki-zminy-ochikuyut-shkolu/>